

Denne Antagelse er sikkert ikke holdbar. Aalegaarde ved de aabne Kyster og sælgelig ogsaa den blanke Nals Vandringer vare vel kendte, da Haandfæstningen af 1536 udkom; saaledes udstedte Frederik den Første under 14de Maj 1523 Brev paa den lille Ø Thorsø ved Ålsens og den derpaa værende Gaard med Mark, Stov o. s. v. og Aalegaard (Frederik den Førstes danske Registreanter S. 4), hvorved der efter de lokale Forhold kun kan være tænkt paa Aalegaard paa den aabne Kyst. Der er altsaa ingen Grund til at fravige den gængse Opfattelse, at Haandfæstningen, efter at den i Art. 7 og 8 har givet udtømmende Bestemmelser til Sikring af Ådelens Fiskeri i de første Bænde, ved Art. 11 har villet sikre dens Ret til Kystfiskeriet udfor dens egen Grund, særlig ogsaa Fiskeriet med Aalegaarde.

Grunden til, at der ved Haandfæstningerne er givet Bestemmelser om Kystfiskeriet, er som bekendt den, at i Kraft af Retsætningen om, at Kongen ejer alt øde, eller som Sydste Lov 3—61 siger, at hvad ingen Mand ejer, det ejer Kongen, var det fra ældgammel Tid erkendt, at Kongen var Herre over Fiskeriet ved Landets Kyster og i Sundene mellem Landsdelene, saaledes at han paa disse Steder ikke blot kunde betinge Afgangen til at fiske af Erlæggelsen af en Afgift, men ogsaa forbyde hvem han vilde at fiske, give enkelte Personer Eneret til mod eller uden Afgift at fiske paa visse Steder o. s. v. Denne Kongens Raadighed søgte man at indskrænke gennem Haandfæstningen, — før Reformationen, da Gejstligheden stod som herskende Stand ved Siden af Ådelen, til Fordel for begge disse Stænder, men dog ogsaa til Fordel for den menige Mand, for saa vidt det i Christian den Andens Haandfæstning af 22de Juli 1513 Art. 66 og Frederik den Førstes af 3dje August 1523 Art. 69 findes bestemt, at Kongen hverken maa hindre dem, der bo ved Stranden, i at fiske i den eller forhøje Afgifterne for dem, — efter Reformationen alene til Fordel for Ådelen, idet Bestemmelserne til Gunst for Gejstligheden og „dem, der bo ved Stranden“, udelødes. Bestemmelsen i Haandfæstningen af 1536 Art. 11 blev saaledes givet udelukkende til Gunst for Ådelen ogsaa for saa vidt Aalegaardsretten angaar. Dens Forskrifter derom gentages i de følgende Kongers Haandfæstninger og gif ved den Højenhanke Necess af 1547 Art. 20 og den faldingske Necess af 1558 Art. 31 over i den almindelige Lovgivning.

Med den af Haandfæstningerne følgende Begrænsning beholdt Kongerne i øvrigt den ovenfor nævnte Raadighed over Fiskeriet og udøvede den i Reglen saaledes, at det tillodes enhver at fiske mod Erlæggelse af visse Afgifter („Sandtold“, „Aarsild“), men undertiden ogsaa saaledes, at han overdrog den til en eller anden som en udelukkende Fiskerirettighed. Et Par Tilfælde af denne Art, som gaa tilbage i Tiden før Danske Lov, og som vedrøre Aalefiskeriet og endnu ere af praktisk Betydning, skal her omtales.

Ved aabent Brev af 12te Juni 1575 og 14de Februar 1580, fik Hollænderne i St. Magleby paa Amager Eneret til Aalefiskeriet under Amager og Sjællands Land mod en aarlig Afgift (jfr. Corp. Const. Dan. II. S. 697). Disse Bevillinger ere stadfæstede ved senere Tronnskifter, senest ved Kong. af 24de Februar 1865 med visse Begrænsninger, i Henhold til hvilke Indenrigsministeriet ved Skrivelse af 25de Juli 1891 har fastsat Retten til at gælde for Strækningen fra Kollapperne i Kalvebodstrand sønden om Amager til ud for Skellet mellem St. Maglebys og Dragør Forder. Retten, som herefter tilkommer St. Magleby, gaar videre end til en Aalegaardret, idet den omfatter Aalefiskeriet i det hele paa disse Steder, og en Højesteretsdom af 15de Januar 1896 (Ugestr. f. Retsv. for 1896 S. 319, jfr. 1894 S. 1328) har statueret, at Aalefiskeri, der af andre dreves paa de nævnte Strækninger ca. 3,000 Men fra Land, derfor var ulovlig.

En lignende Ret til Aalefiskeri ikke blot Aalegaardsfiskeri, blev tilstaaet Magistraten i Fredericia ved Bhens Privilegier af 9de November 1661 § 9 og 11te Marts 1682 § 15 og maa antages ved fgl. Resol. af 27de Marts 1851 at være gaaet over til Kommunen. Ved Højesteretsdom af 2den April 1849 (i Schlegels Samling af Højesteretsdomme I. S. 233) toges den Paastand til Følge, at det ikke var tilladt at udsætte Sildebundgarn ud for Stadens Grund i en kortere Afstand fra de udsatte Aaleruser end 500 Favne.

Ved aabent Brev af 7de September 1564 (i Rancelliets Brevbøger 1561—65 S. 502) og 18de Maj 1596 (i Corp. Const. Dan. III. S. 8) har der været tillagt Middelfart Bh en udstrakt Ret ikke blot til Marsvinsjagt og Aalefiskeri, men, som det synes, ogsaa til andet Fiskeri i Middelfart Sund ud for Kronens Grunde; efter det sidstnævnte Brev dog med Forbehold for Kongen blandt andet af „de Aalegaarde, som staa ud ved Sjællands Side“. Ved dette Forbehold sigtes til Aalegaardene paa Kysten af Elbo Herred, hvor Frederik den Anden i Årene 1578—80 havde erhvervet alt Fordegodsjet og indhegnet Herredet med flere tilgrænsende Herreder til et Sagdistrikt. Herredet blev senere henlagt